

การศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
Study the Level of Social Responsibility of the Business Sector Mueang District Maha
Sarakhm Province

Received: 24 February 2024

Revised: 21 March 2024

Accepted: 23 March 2024

ศิริรัตน์ ตติยรัตน์^{1*}, แดนวิชัย สายรักษา² และบุญชนะ ยี่สารพัฒน์³

Sirirat Tatiyarat^{1*}, Danwichai Sairaksa² and Boonchana Yeesarapat³

^{1*}นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{2,3}อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{1*}Master Student of Regional Development Strategies Rajabhat Maha sarakhm University

^{2,3}Lecturer from the Faculty of Humanities and Social Sciences Rajabhat Maha sarakhm University

*Corresponding Author Email: Sirat_acc@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม และ 3. เพื่อศึกษาเสนอแนะในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนผู้ประกอบการภาคธุรกิจในอำเภอเมืองมหาสารคาม จำนวน 383 คน ที่มาจากการใช้สูตรของทาโร่ ยามานะ (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$, S.D.=0.54) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ จำแนกตามกลุ่มเพศ พบว่า เพศแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย 3.1) ด้านเศรษฐกิจ ควรหาแนวทางส่งเสริมให้ภาคธุรกิจมีรายได้เพิ่มมากขึ้น 3.2) ด้านสังคม ควรมีแนวทางให้ผู้ประกอบการธุรกิจให้ความช่วยเหลือชุมชน หรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเพิ่มขึ้น 3.3) ด้านสิ่งแวดล้อม ควรนำแนวคิดการจัดการสภาพแวดล้อมปรับปรุงสถานที่สาธารณะ สิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน 3.4) ด้านการมีส่วนร่วม ควรหาวิธีการให้เพื่อนร่วมงานเพิ่มขึ้นในการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานร่วมกันให้เกิดขึ้นในองค์กร ด้านอื่น ๆ ลดลงตามลำดับ

คำสำคัญ: ความรับผิดชอบต่อสังคม, ภาคธุรกิจ, มหาสารคาม

Abstract

This research consists purposes were 1. to study the level of social responsibility of the business sector Mueang Maha Sarakhm District Maha Sarakhm Province 2. to compare the level of social responsibility of the business sector Mueang Maha Sarakhm District Maha Sarakhm Province and 3. to study and make recommendations for promoting social responsibility in the business sector Mueang Maha Sarakhm District Maha Sarakhm Province. is a quantitative research There is a research tool namely a questionnaire with the sample group being representatives of business operators In Mueang Maha Sarakhm District the number of 383 people came from using the formula of Taro Yamane (1973) at the tolerance level of .05 Random sampling

The data collected from the questionnaire was then analyzed using descriptive statistics consisting of percentage, mean, and standard deviation. The research results found that 1) Social responsibility of the business sector as a whole is at a high level ($\bar{x} = 3.95$, S.D.=0.54), which is inconsistent with the hypothesis that is at a moderate level. 2) Results of comparing the level of social responsibility of the business sector Classified by gender group, it was found that the genders were different. Overall, there is no significant difference at the .05 level and 3) Suggestions include: 3.1) Economic aspect: Ways should be found to encourage the business sector to earn more income 3.2) Social aspect: There should be guidelines for business operators to help the community or organizations in the community increased 3.3) Environmental aspect Environmental management concepts should be used to improve public places. Community facilities 3.4) Participation You should find ways for your co-workers to increase their participation in order to create a culture of working together in the organization other aspects are reduced accordingly.

Keywords: Social Responsibility, Business Sector, Maha Sarakham

บทนำ

ปัจจุบันโลกของเรากำลังเผชิญกับปัญหาด้านต่าง ๆ ที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น อาทิ ปัญหาภาวะโลกร้อน ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ เป็นต้น ทำให้องค์กรธุรกิจหันมาทบทวนบทบาททางด้านธุรกิจที่มีส่วนสร้างให้เกิดปัญหาดังกล่าว (Elving, 2013) โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมาองค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) ต่าง ๆ ออกมาเรียกร้องให้องค์กรธุรกิจต้องดำเนินงานโดยไม่หวังเพียงแค่ผลทางการเงิน หรือการปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น แต่ยังต้องให้ความสำคัญ และรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ อีกด้วย (Coombs and Gilley, 2005; Choi and Wang, 2009)

สำหรับประเทศไทยแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมหรือ CSR เริ่มเป็นที่รู้จักในปี พ.ศ. 2542 โดยอิทธิพลขององค์กรจากประเทศตะวันตก และมีความแพร่หลายมาเรื่อย ๆ โดยพัฒนาการในช่วงประมาณ 20 ปีที่ผ่านมาพบว่าการขับเคลื่อนงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในประเทศไทยมีความเข้มแข็งมากขึ้น เห็นได้จากจำนวนสถาบัน หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ มีการส่งเสริมในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดอบรมสัมมนา ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมการมอบรางวัลให้กับองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้น เป็นต้น (เครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2552)

ผลการศึกษาเบื้องต้นถึงผู้ประกอบการภาคธุรกิจในจังหวัดมหาสารคามที่มีส่วนเกี่ยวข้องในความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ มีผู้ประกอบการภาคธุรกิจ จำนวน 40,706 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอเมืองมหาสารคาม มากที่สุด จำนวน 8,761 แห่ง (ร้อยละ 21.5) รองลงมาได้แก่ อำเภอนาคู จำนวน 4,499 แห่ง (ร้อยละ 11.1) อำเภอกันทรวิชัย จำนวน 4,299 แห่ง (ร้อยละ 10.6) อำเภอบรบือ จำนวน 3,984 แห่ง (ร้อยละ 9.8) อำเภอโกสุมพิสัย จำนวน 3,921 แห่ง (ร้อยละ 9.6) และอำเภอยางชุมน้อย จำนวน 3,793 แห่ง (ร้อยละ 9.3) ส่วนอำเภออื่น ๆ มีสถานประกอบการน้อยที่สุด จำนวน 707 แห่ง (ร้อยละ 1.7) สถานประกอบการในจังหวัดมหาสารคาม มีจำนวนทั้งสิ้น 40,706 แห่ง ในจำนวนนี้เป็น สถานประกอบการที่ดำเนินกิจกรรมการผลิต จำนวน 11,659 แห่ง (ร้อยละ 28.6) รองลงมา กิจกรรมขายปลีก จำนวน 11,187 แห่ง (ร้อยละ 27.5) กิจกรรมบริการอื่น ๆ จำนวน 4,022 แห่ง (ร้อยละ 9.9) กิจกรรมบริการอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 3,486 แห่ง (ร้อยละ 8.6) กิจกรรมการขายส่งและการขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์และจักรยานยนต์ จำนวน 2,299 แห่ง (ร้อยละ 5.6) กิจกรรม อสังหาริมทรัพย์ จำนวน 1,873

แห่ง (ร้อยละ 4.6) กิจกรรมการขนส่งทางบก สถานที่เก็บสินค้า จำนวน 1,722 แห่ง (ร้อยละ 4.2) กิจกรรมก่อสร้าง จำนวน 1,532 แห่ง (ร้อยละ 3.8) ส่วนสถานประกอบการ อื่น ๆ มีสัดส่วนที่น้อยอยู่ระหว่าง 0.3 – 2.6 ของจำนวนสถานประกอบการทั้งสิ้น สำหรับสถานประกอบการที่มีรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย พบว่า ส่วนใหญ่จำนวน 38,457 แห่ง หรือร้อยละ 94.5 มีรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย เป็นส่วนบุคคล รองลงมา คือรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมายเป็น กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 1,466 แห่ง หรือร้อยละ 3.6 รูปแบบการจัดตั้งกฎหมายเป็นบริษัท จำกัด บริษัทจำกัด (มหาชน) จำนวน 357 แห่ง หรือร้อยละ 0.9 เป็นห้างหุ้นส่วน จำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล จำนวน 328 แห่ง หรือร้อยละ 0.8 เป็นสหกรณ์ จำนวน 62 แห่ง หรือร้อยละ 0.2 ส่วนสถานประกอบการที่จัดตั้งในรูปแบบของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจมีสัดส่วนน้อยมากเพียง จำนวน 17 แห่ง เท่านั้น ส่วนจำนวนสถานประกอบการ จำแนกตามระยะเวลา การดำเนินกิจการ พบว่า สถานประกอบการที่มีระยะเวลาการดำเนินกิจการน้อยกว่า 5 ปี มีจำนวน 12,162 แห่ง สถานประกอบการที่มีระยะเวลาการดำเนินกิจการในช่วงเวลา 5 – 9 ปี มีจำนวน 10,107 แห่ง สถานประกอบการที่มีระยะเวลาการดำเนินกิจการ 10 – 19 ปี มีจำนวน 12,723 แห่ง สถานประกอบการที่มีระยะเวลาการดำเนินกิจการ 20 – 29 ปี มีจำนวน 3,711 แห่ง และ สถานประกอบการที่มีระยะเวลาการดำเนินกิจการ มากกว่า 30 ปี มีจำนวน 2,003 แห่ง และรูปแบบการจัดตั้งทางเศรษฐกิจ ของสถานประกอบการ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นสำนักงานแห่งเดียว จำนวน 40,371 แห่ง (ร้อยละ 99.2) นอกจากนั้น มีรูปแบบการจัดตั้งเป็นสำนักงานสาขา จำนวน 259 แห่ง (ร้อยละ 0.6) และเป็นสำนักงานใหญ่ จำนวน 76 แห่ง (ร้อยละ 0.2) (โครงการสำมะโนอุตสาหกรรม ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดมหาสารคาม 2560)

ปัจจุบันผู้ประกอบการภาคธุรกิจในจังหวัดมหาสารคาม มีหลายองค์กรธุรกิจที่ได้นำปัจจัยแห่งความยั่งยืน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการคำนึงถึงประเด็นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น 1) ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาการแข่งขันและขีดความสามารถในการแข่งขัน ปัญหาการคอร์รัปชันเป็นพฤติกรรมที่ชั่วร้ายสำหรับสังคมที่กำลังพัฒนา 2) ด้านสังคม ประกอบด้วย ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน ปัญหาด้านสวัสดิการแรงงาน ปัญหาสังคมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพคน ปัญหาด้านการสร้างครอบครัวคุณภาพ ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ปัญหาด้านค่านิยมและคุณธรรม ปัญหาด้านมรดกทางวัฒนธรรม ปัญหาด้านการพัฒนาชุมชน ปัญหาการเตรียมการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ปัญหาการขยายตัวของประชากร ปัญหาการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชากร ปัญหาการขยายตัวของภาคการเกษตรกรรม ปัญหาการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศและภาวะโลกร้อน

ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าวที่มีความเกี่ยวโยงกันและส่งผลกระทบต่อความเป็นไปของภาคธุรกิจ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำผลที่ได้จากการวิจัยมาออกแบบและปรับแต่งโมเดลทางธุรกิจ วางกลยุทธ์มุ่งความยั่งยืน (Sustainability) พร้อมกับพัฒนาแนวทางในการสื่อสารเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกภาคธุรกิจได้รับทราบถึงทิศทางของความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ และตอบสนองต่อความจำกัดของกลยุทธ์มุ่งการเติบโต (Growth) ที่ไม่อาจใช้เป็นกลยุทธ์หลักเดียวของภาคธุรกิจได้อีกต่อไป ซึ่งข้อปฏิบัติทางธุรกิจที่ถูกนำมาใช้ในการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ คือ เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ (CSR) ที่ปัจจุบัน องค์กรธุรกิจ โดยเฉพาะกิจการขนาดใหญ่แทบทุกแห่ง มีการดำเนินการและสื่อสารให้แก่สังคมได้รับทราบกันอย่างแพร่หลาย แต่ใช้ว่า กิจการที่หยิบเรื่อง CSR มาดำเนินการทุกแห่ง สามารถที่จะนำองค์กรเข้าสู่วิถีของกิจการที่ยั่งยืนได้ เนื่องจาก ธุรกิจหลายแห่งนำ CSR มาใช้เป็นเพียงเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการตลาด และการสร้างภาพลักษณ์ในตราสินค้า มากกว่าที่จะพัฒนาให้เป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินงานที่นำไปสู่ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจอย่างแท้จริง ดังนี้ จึงสำคัญยิ่งที่ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นสารสนเทศให้กับจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาเสนอแนะในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

การบทวนวรรณกรรม

องค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ (CSR) สำหรับการแบ่งองค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อสังคม นั้น พบว่า มีการแบ่งที่ค่อนข้างหลากหลายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการจัดแบ่ง นักวิชาการ ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ได้แบ่งองค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ อาทิ Carroll (1991) แบ่งองค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อสังคมออกเป็น 4 ด้าน หรือที่รู้จักกันในชื่อพีระมิดความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อสังคม 1) ด้านเศรษฐกิจ คือ ความรับผิดชอบในการสร้างผลกำไรให้กับองค์กรถือเป็นความรับผิดชอบพื้นฐานที่สำคัญ 2) ด้านกฎหมาย คือ การปฏิบัติตามกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด 3) ด้านจริยธรรม คือ การปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องทางด้านจริยธรรม และหลีกเลี่ยงการกระทำที่ขัดกับศีลธรรมอันดีของสังคม 4) ด้านการกุศล คือ การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีขององค์กรโดยการพัฒนาชุมชน และคุณภาพของคนในสังคม สถาบันไทยพัฒน์ (2566) ได้ให้ลำดับชั้นของผู้มีส่วนได้เสียในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับซีเอสอาร์ คำว่า กิจกรรม ในความหมายข้างต้น หมายรวมถึง การคิด การพูด และการกระทำ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ การวางแผน การตัดสินใจ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการ และการดำเนินงานขององค์กรสังคมในความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ จะมุ่งไปที่ผู้มีส่วนได้เสีย นอกองค์กรซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ ได้แก่ สังคมใกล้ และสังคมไกล 1) สังคมใกล้ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับองค์กรโดยตรง ได้แก่ ลูกค้า คู่ค้า ครอบครัวของพนักงาน ชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ ซึ่งรวมถึงสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศ 2) สังคมไกล คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรโดยอ้อม ได้แก่ คู่แข่งขันทางธุรกิจ ประชาชนทั่วไป เป็นต้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย

- 1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการภาคธุรกิจ ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอเมืองมหาสารคาม รวมจำนวน 8,761 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนผู้ประกอบการภาคธุรกิจ ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอเมืองมหาสารคาม กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรทาร์โร ยามาเน่ (1973) ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น ตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประเภทธุรกิจ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด และเป็นชนิดปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติทางวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคามจำแนกรายด้าน

ที่	ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านเศรษฐกิจ	3.39	0.62	ปานกลาง
2	ด้านสังคม	4.07	0.56	มาก
3	ด้านสิ่งแวดล้อม	4.03	0.44	มาก
4	ด้านการมีส่วนร่วม	4.28	0.49	มาก
โดยรวม		3.94	0.53	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ในบทที่ 3 แล้ว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.53) ส่วนรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยมากที่สุดด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.49) ด้านสังคม ($\bar{x} = 4.070$, S.D. = 0.56) ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.44) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.39$, S.D. = 0.62) ตามลำดับ อีกทั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1.1 ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.399$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ปัจจุบันท่านยังประกอบอาชีพและธุรกิจหลักเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัวของตนเองการดำเนินชีวิตได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.313$) รองลงมา ปัจจุบันท่านปรับตัวและมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพการประกอบธุรกิจที่ดีได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.031$) รองลงมา ปัจจุบันท่านยังต้องการได้รับการฝึกอบรมอาชีพ และการรับรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจระดับใดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.890$) และปัจจุบันท่านงานหรือประกอบอาชีพ แต่รับเงินจากบำเหน็จ บำนาญ เงินช่วยเหลือหน่วยงานภาครัฐมาช่วยเหลือทางธุรกิจอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 0.337$)

1.2 ด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.070$) เรียงจากค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) มากไปน้อย จำนวน 3 ระดับแรก พบว่า ท่านและเพื่อนบ้านมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง CSR ที่ถูกต้องตรงกัน สนทนาพูดคุยสอบถามสาระทุกข้อดีกับกันดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.332$) รองลงมา การได้อยู่ร่วมกันและทำกิจกรรม CSR ร่วมกันกับเพื่อนทำให้ท่านมีความสุข อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.300$) รองลงมา เพื่อนเป็นสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า มีความสัมพันธ์และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน กับทุกคนในระดับใด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.251$) และท่านได้รับเลือกทางสังคม เช่น ประธานการประชุม เป็นคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.329$)

1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.034$, S.D. = .449) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ปราศจากมลพิษ ถือเป็นวิธีการรักษาพยาบาลเบื้องต้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.329$) รองลงมา ท่านรู้ว่าตนมีโอกาสได้รับข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การได้รับความ

ช่วยเหลือจากผู้อื่นในสังคมอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.253$) รองลงมา มีการรับรู้และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสภาพแวดล้อมเพียงใด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.214$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด สามารถนำแนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและปลอดภัยไปปรับปรุงในพื้นที่สาธารณะได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.692$)

1.4 ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.281, S.D. = .498$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เข้าร่วมทำงานร่วมกับ CSR ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพียงใด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.517$) รองลงมา ให้ความร่วมมือในกิจกรรม CSR ตามประเพณีนิยมของสมาชิก อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.347$) รองลงมา ร่วมกับเพื่อนร่วมงานในการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานร่วมกันให้เกิดขึ้นใน CSR เพียงใด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.253$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้ความจริงใจต่อ CSR ในการบริการสมาชิกอย่างเต็มที่ โดยไม่ได้มุ่งหวังสิ่งตอบแทน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.381$) ตามลำดับ

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคามจำแนกรายด้าน

รายด้าน	เพศ	N	$\bar{x}$	S.D.	Std. Error Mean
1. ด้านเศรษฐกิจ	ชาย	181	3.391	.620	.05
	หญิง	202	3.410	.631	.04
2. ด้านสังคม	ชาย	181	4.0788	.573	.04
	หญิง	202	4.063	.566	.04
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	ชาย	181	4.018	.431	.03
	หญิง	202	4.049	.466	.03
4. ด้านการมีส่วนร่วม	ชาย	180	4.268	.507	.04
	หญิง	202	4.293	.490	.04

จากตารางที่ 2 พบว่า จำนวนทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ผลเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่มีกลุ่มเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมากกว่าที่ระดับ .05 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีกลุ่มอายุแตกต่างกันโดยรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคม ที่มีกลุ่มการศึกษาแตกต่างกันโดยรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ผลการเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีกลุ่มประเภทธุรกิจแตกต่างกันโดยรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เพื่อศึกษาเสนอแนะในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลได้ ดังนี้

3.1 ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 1) ควรมีการให้ข้อมูลเพิ่มขึ้นกับภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันที่เติบโตน้อย ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจไม่เอื้ออำนวยในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อสังคม 2) ควรปรับตัวและมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อ

คุณภาพการประกอบธุรกิจที่ดีได้ 3) ควรมีแนวทางในการลดปัญหาความตึงเครียดทางการค้า 4) ควรให้ความสำคัญการรับรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจระดับมาก 5) ควรมีการให้คำแนะนำการประกอบธุรกิจหลักเพื่อหารายได้เสริมจากธุรกิจเดิมเพิ่มขึ้น เพื่อให้จัดการปัญหาในการประกอบธุรกิจต่อไป

3.2 ด้านสังคม ประกอบด้วย 1) ควรมีแนวทางให้ผู้ประกอบธุรกิจให้ความช่วยเหลือชุมชน หรือ องค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเพิ่มขึ้น 2) ควรเปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นโดยตลอด 3) ควรมีการยอมรับจากคนในชุมชนที่ทำงานอาศัยอยู่เป็นอย่างดี หรือประกอบกิจกรรมทางธุรกิจ 4) ควรมีการพบปะเพื่อนบ้านสนทนาพูดคุยสอบถามสารทุกข์สุขดิบกันดี ให้ความช่วยเหลือกันดีในยามเดือดร้อน 5) ควรมองว่าเพื่อนเป็นสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า มีความสัมพันธ์และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันกับทุกคน

3.3 ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1) ภาคธุรกิจควรส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมปรับปรุงสถานที่สาธารณะ สิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนได้ 2) ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการดูแลสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินการภาคธุรกิจ 3) ควรมีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ ประสบการณ์ที่มีประโยชน์ในการประกอบอาชีพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 4) ควรมีการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินการภาคธุรกิจ หรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ เพื่อการได้รับความช่วยเหลือตลอดเวลา

3.4 ด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ควรหาวิธีการให้เพื่อนร่วมงานเพิ่มขึ้นในการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานร่วมกันให้เกิดขึ้นในองค์กร 2) CSR ควรจัดกิจกรรมให้ความรัก เมตตาสมาชิก และเพื่อนร่วมงานเสมือนญาติของเรา 3) ควรให้ความร่วมมือในกิจกรรม CSR ให้สอดคล้องตามประเพณีนิยมของสมาชิกเพิ่มขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ในบทที่ 3 แล้ว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$, S.D.= 0.53) ส่วนรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยมากที่สุดด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D.= 0.49) ด้านสังคม ($\bar{x} = 4.070$, S.D.= 0.56) ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.03$, S.D.= 0.44) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.39$, S.D.= 0.62) ตามลำดับ

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มเพศ พบว่า เพศแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มการศึกษาแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มประเภทธุรกิจแตกต่างกันโดยรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เพื่อศึกษาเสนอแนะในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประกอบด้วย 3.1) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ (1) ควรมีการให้ข้อมูลเพิ่มขึ้นกับภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันที่เติบโตน้อย ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจไม่เอื้ออำนวยในการที่จะเข้ามามีส่วนในความรับผิดชอบต่อสังคม (2) ควรปรับตัวและมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อคุณภาพการประกอบธุรกิจที่ดีได้ (3) ควรมีแนวทางในการลดปัญหาความตึงเครียดทางการค้า (4) ควรให้ความสำคัญการรับรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจระดับมาก (5) ควรมีการให้คำแนะนำการประกอบธุรกิจหลักเพื่อหารายได้เสริมจากธุรกิจเดิมเพิ่มขึ้น เพื่อให้จัดการปัญหาในการประกอบธุรกิจต่อไป 3.2) ด้านสังคม ได้แก่ (1) ควรมีแนวทางให้ผู้ประกอบธุรกิจให้ความช่วยเหลือชุมชน หรือ องค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเพิ่มขึ้น (2) ควรเปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจได้เข้าร่วมกิจกรรมที่

ชุมชนจัดขึ้นโดยตลอด (3) ควรมีการยอมรับจากคนในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่เป็นอย่างดี หรือประกอบกิจกรรมทางธุรกิจ (4) ควรมีการพบปะเพื่อนบ้านสนทนาพูดคุยสอบถามสารทุกข์สุขดิบกันดี ให้ความช่วยเหลือกันดีในยามเดือดร้อน (5) ควรมองว่าเพื่อนเป็นสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า มีความสัมพันธ์และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันกับทุกคน 3.3) ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ (1) ภาคธุรกิจควรส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมปรับปรุงสถานที่สาธารณะ สิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนได้ (2) ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการดูแลสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินการภาคธุรกิจ (3) ควรมีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ ประสบการณ์ที่มีประโยชน์ในการประกอบอาชีพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (4) ควรมีการแจ้งข่าวสาร เกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินการภาคธุรกิจ หรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ เพื่อการได้รับความช่วยเหลือตลอดเวลา และ 3.4) ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ (1) ควรหาวิธีการให้เพื่อนร่วมงานเพิ่มขึ้นในการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานร่วมกันให้เกิดขึ้นในองค์กร (2) CSR ควรจัดกิจกรรมให้ความรัก เมตตาสมาชิก และเพื่อนร่วมงานเสมือนญาติของเรา และ (3) ควรให้ความร่วมมือในกิจกรรม CSR ให้สอดคล้องตามประเพณีนิยมของสมาชิกเพิ่มขึ้น

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม พบว่า โดยรวมและรายด้าน เมื่อเทียบกับเกณฑ์แล้ว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ค่าเฉลี่ยมากที่สุดด้านการมีส่วนร่วม ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สอดคล้องกับ อนันต์ ธรรมชาลัย (2560, น.299-300) พบว่า 1) ปัจจัยการบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมรายด้านอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจมีสาเหตุมาจากแนวโน้มเศรษฐกิจโลกยังคงไม่ดีท่ามกลางความตึงเครียดทางการค้า การค้าระหว่างประเทศและการลงทุนมีการปรับตัวลดลง ความตึงเครียดทางการค้ายังคงสูง และสถานะการเงินฝืด เศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มปรับตัวลดลง และการค้าโลกชะลอตัว เป็นผลมาจากการใช้จ่ายในการก่อสร้าง เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ไม่ขยายตัวเพิ่มขึ้น แนวทางการเติบโตของเศรษฐกิจไทยปรับตัวลดลงจากผลกระทบของเศรษฐกิจโลก การเติบโตทางเศรษฐกิจจะยังพึ่งพาการบริโภคจากภายในประเทศเนื่องจากการส่งออกได้รับผลกระทบจากอุปสงค์ของตลาดโลกลดลง ดังนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจให้ความสำคัญต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นการพัฒนาที่เน้นกระบวนการมากกว่ารูปแบบ และต้องการความต่อเนื่องในการปฏิบัติรวมทั้งให้ความสำคัญต่อความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนการมีส่วนร่วมของพหุภาคี ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อนำไปสู่ความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับวราภรณ์ ไชยชมภู (2560) พบว่า ด้านอาชีพและถ่ายทอดเทคโนโลยีและด้านกีฬาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสุกัญญา เปียสุวรรณ และจุฑารัตน์ ชมพันธ์ุ (2560) พบว่า กิจกรรมด้าน CSR สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับปณิธาน เจริญ และรุ่งนภา พิตรปรีชา (2555) พบว่า ปัจจัยด้านสินค้าและการบริการที่มีคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น มีคุณภาพดี มีการบริการดี น่าประทับใจ เป็นต้น

1.2 ด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก คงเนื่องมาจากคุณภาพชีวิตทางสังคมที่มีการอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นตลอดจนช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง โดยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สุขภาพอนามัยที่ดี การศึกษาที่ดี จิตใจ คุณธรรม ความพร้อมในการดำรงชีวิตในสังคม สอดคล้องกับพิมพ์พร ภูทองประเสริฐ (2564) พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม ถือเป็นทรัพยากรและความสามารถที่มีค่าขององค์กรเป็นปัจจัย

สำคัญที่ส่งผลต่อชื่อเสียงขององค์กร และสอดคล้องกับปณิธาน เจาฉาย และรุ่งนภา พิตรปรีชา (2555) พบว่า ปัจจัยด้านการเป็นพลเมืองดี เช่น มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สนับสนุนกิจกรรมดี ๆ ของสังคม มีความรับผิดชอบต่อชุมชน และช่วยเหลือกิจกรรมชุมชนในด้านต่าง ๆ เป็นต้น

1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวม อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการใช้ชีวิตประจำวันไม่ก่อให้เกิดผลดีกับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ ซึ่งครอบคลุมถึงที่อยู่อาศัย สถานที่สาธารณะ สิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน เพื่อช่วยให้ประชาชนในสังคมสามารถทำกิจกรรมประจำวันด้วยตนเองได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับกิตติวงศ์ สำสวด (2560, น.33) ได้กล่าวว่า ด้านสิ่งแวดล้อม คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น รู้ว่าตนมีชีวิตที่อิสระ มีความปลอดภัย และมั่นคงในชีวิต รับรู้ว่าจะอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ปราศจากมลพิษ มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการด้านสุขภาพ และสังคมสงเคราะห์ รับรู้ว่าจะมีโอกาสได้รับข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ รับรู้ว่าจะมีกิจกรรมยามว่าง และสอดคล้องกับสุกัญญา เปียสุวรรณ และจุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2560) พบว่า การดำเนินงานด้าน CSR ของบริษัทฯ มีการกำหนดนโยบายและหลักปฏิบัติด้าน CSR ให้มีความสำคัญกับผู้มีส่วนได้เสีย การปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม และการดำเนินกิจกรรม CSR ในด้านการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.4 ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก อาจเกิดจากปัจจัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการภาคธุรกิจยังมีความรู้ แรงงานของตนที่สามารถเข้าร่วมได้ สามารถเข้าร่วมทางแนวความคิด ออกความคิดเห็นที่เกิดจากภูมิปัญญา และมีความสามารถในการทางการเงินในการที่จะนำมาเป็นทุนในกิจกรรมบางอย่างได้ โดยการร่วมลงทุนและลงแรงหรือมีบทบาทหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง จะทำให้ผู้ประกอบการภาคธุรกิจคิดถึงผลกระทบต่อสังคมของภาคธุรกิจและผลได้ต่าง ๆ และมีแนวทางในความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่ดียิ่งขึ้น เพียงเปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับวันนะลา สุดที่จัก (2561, น.70) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการดำเนินงานตามแผนร่วมกันของประชาชนในชุมชนร่วมออกความคิดเห็นที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านร่วมลงทุนและลงแรงหรือมีบทบาทหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งทำให้ประชาชนในชุมชนสนใจระมัดระวังผลประโยชน์โดยพยายามดูแลรักษากิจกรรมที่ทำขึ้นเพราะรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของเกิดการหวงแหนในสิ่งที่ได้ลงมือทำและเกิดความภาคภูมิใจที่เกิดจากการมีส่วนร่วม

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ อำเภอเมืองมหาสารคาม ระหว่าง เพศ และการศึกษาสรุปได้ดังนี้

2.1 ผลเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามกลุ่มเพศ (เพศชายและเพศหญิง) แตกต่างทางสถิติที่ระดับ .05 เปรียบเทียบทางเดียว ระหว่างตัวแปร 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกตาม เพศ พบว่า ที่มีกลุ่มเพศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมากกว่าที่ระดับ .05 จำนวนทั้ง 4 ด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้กลุ่มเพศ เพศชายกับเพศหญิง มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างกัน ซึ่งแสดงว่ามีอย่างน้อย 2 กลุ่มเพศที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างกัน สอดคล้องกับวรารณ ไชยชมภู (2560) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีแนวคิดแตกต่างจากเพศชาย

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคม ระหว่างกลุ่มอายุ จำแนกตามปัจจัย ทั้ง 4 ปัจจัยแตกต่างกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม รองลงมา ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม รองลงมา ด้านจิตใจ และน้อยที่สุด ด้านร่างกาย ตามลำดับ สอดคล้องกับวรารณ ไชยชมภู (2560) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 37 ปี และอายุแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าอายุแตกต่างกัน ความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันไปตามอายุไปด้วย

2.3 ผลการเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคม ที่มีกลุ่มการศึกษาแตกต่างกันโดยรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากการวิจัยครั้งนี้มีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เพราะการประกอบธุรกิจนั้นจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารธุรกิจได้ สอดคล้องกับถวิลวดี บุรีกุล (2560) ได้จัดทำตัวชี้วัดการพัฒนามนุษย์ 3 ด้าน คือ ด้านสุขภาพ การศึกษา และมาตรฐานคุณภาพชีวิต ประเทศไทยมีระดับการพัฒนามนุษย์ค่อนข้างดี แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น และเป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำคัญต่อบุคคลและสังคม

2.4 ผลการเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคม ที่มีกลุ่มประเภทธุรกิจแตกต่างกันโดยรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีกลุ่มธุรกิจประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด จึงทำให้ผลการเปรียบเทียบไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับมาเกรตตา โจแอน (2557) ได้กล่าวว่าอุตสาหกรรม จะดูเหมือนมีความแตกต่างกัน แต่ที่จริงทุกอุตสาหกรรมต่างได้รับผลจากพลังงานผลักดันประการเหมือน ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมนั้นจะมุ่งเน้นบริการ หรือเน้นการผลิต

ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

ข้อค้นพบ ในการวิจัยนี้ คือ 1) ด้านเศรษฐกิจ จากการยอมรับภาวะเศรษฐกิจเติบโตน้อย 2) ด้านสังคม เปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น และสร้างความสัมพันธ์ด้วยกิจกรรมระหว่างภาคธุรกิจกับชุมชน 3) ด้านสิ่งแวดล้อม มีการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน เพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการภาคธุรกิจสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ง่ายขึ้น และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม มีเพื่อนร่วมงานและในชุมชนเพิ่มขึ้นในการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานร่วมกันให้เกิดขึ้นในองค์กร

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ด้านเศรษฐกิจ ควรหาแนวทางส่งเสริมให้ภาคธุรกิจมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ควรมีแนวทางในการลดปัญหาความตึงเครียดทางการค้า และควรมีการให้คำแนะนำการประกอบธุรกิจหลักเพื่อหารายได้เสริมจากธุรกิจเดิมเพิ่มขึ้น
- 1.2 ด้านสังคม ควรมีแนวทางให้ผู้ประกอบการธุรกิจให้ความช่วยเหลือชุมชน หรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเพิ่มขึ้น
- 1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม ควรนำแนวคิดการจัดการสภาพแวดล้อมปรับปรุงสถานที่สาธารณะ และควรมีการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินการภาคธุรกิจ หรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ เพื่อการได้รับความช่วยเหลือตลอดเวลา
- 1.4 ด้านการมีส่วนร่วม ควรหาวิธีการให้เพื่อนร่วมงานเพิ่มขึ้นในการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานร่วมกันให้เกิดขึ้นในองค์กรด้านอื่น ๆ และควรจัดกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 การพัฒนาการมีรายได้เพิ่มของภาคธุรกิจต่อความรับผิดชอบต่อสังคม
- 2.2 การส่งเสริมกิจกรรมของความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในชุมชน
- 2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมจากผลต่อการดำเนินการภาคธุรกิจ
- 2.4 ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจในความรับผิดชอบต่อสังคม

เอกสารอ้างอิง

กิตติวงศ์ สำสวด. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารชุมชนวิจัย*, 11(2), 21-38.
เครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2552). *การพัฒนา CSR ในประเทศไทย*.

- .(รายงานวิจัย) กรุงเทพฯ: เครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐกิจและภาคประชาสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2560). *ค่านิยมของประชาชนต่อการเมืองการปกครองและวัฒนธรรมทางสังคมไทย ปี 2557*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2558). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กทม: ดัชนีการพิมพ์.
- ปานัถ เสงาย และรุ่งนภา พิตรปรีชา. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมีชื่อเสียงของเอสซีจีตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย. *วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา*, 5(1), 21-43.
- พิมพ์พร ภูทองประเสริฐ. (2564). ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจเพื่อความยั่งยืนของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน). *วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์*, 7(1), 204-222.
- มาเกรตตา โจแอน. (2557). *หลักคิดเรื่องกลยุทธ์และการแข่งขัน*. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วราภรณ์ ไชยชมภู. (2560). ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีในตราสินค้า. *ซีพี (CP) ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร*. (สารนิพนธ์). บัณฑิตวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วันนะลา สุดทิจัก. (2561). รูปแบบการพัฒนาชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนตามนโยบายสามสร้างบ้านดอนเขา เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 13(3), 169-179
- สถาบันไทยพัฒน์. (2566). *ความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ (หรือที่เรียกว่าบรรษัทภิบาล)*. มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรม.
- สุกันยา เปียสุวรรณ และจุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2560). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม กรณีศึกษา บริษัทโกลว์พลังงาน จำกัด (มหาชน)*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- อนันต์ ธรรมชาลัย. (2560). แนวทางการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมในธุรกิจอุตสาหกรรมภาคตะวันออกของประเทศไทย. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 12(1), 299-312.
- Coombs, J. E. & Gilley, K. M. (2205). Stakeholders Management as a predictor of CEO compensation: Main effects and interactions with financial performance. *Strategic Management Journal*, 26(9), 827-840.
- Choi, J. & Wang, H. (2009). Stakeholders relations and the persistence of corporate financial performance. *Strategic Management Journal*, 13(3), 895-907.
- Elving, (2013). Scepticism and corporate social responsibility communication: Theinfluence of fit and reputation. *Journal of Marketing Communication*, 19(4), 277- 292.
- Yamane Taro. (1973). *Statistic: An introductory and lysis*. (2nd/ed). New York: Harpar and row.